

Web Tasarım Temelleri

1. ve 2. Hafta

Öğr. Gör. Dr. Yunus KÖKVER

Temel Kavramlar

- İnternet
- HTML
- WWW
- HTTP, HTTPS
- FTP
- Web Tarayıcı (Browser)
- URL

- Domain
- Hosting
- Server - Client
- DNS
- IP
- Download, Upload
- SMTP

internet

➤ International Network (Uluslararası Ağ)

- Birçok bilgisayar sisteminin birbirine bağlı olduğu, dünya çapında yaygın olan ve sürekli büyüyen iletişim ağına internet denir.
- Çok protokollü bir ağ olup birbirine bağlı bilgisayar ağlarının tümü olarak da tanımlanabilir.
- İnsanların her geçen gün gittikçe artan "üretilen bilgiyi saklama/paylaşma ve ona kolayca ulaşma" istekleri sonrasında ortaya çıkmış bir teknolojidir.

İnternetin Tarihi Gelişimi

- 1969, ARPANET (Gelişmiş Araştırma Projeleri Dairesi Ağı)
- 1971, İlk e-posta
- 1973, FTP
- 1983, TCP/IP
- 1990, İlk web sunucusu
- 1994 sonu, 110 ülke, 10.000 bilgisayar ağı, 3 milyondan fazla bilgisayar, 25 milyona yakın kullanıcı

Türkiye'de İnternetin Gelişimi

- 1991, ODTÜ ve TÜBİTAK'ın ortak çabaları ile TR-NET (Türkiye İnternet Proje Grubu) kuruldu.
- 12 Nisan 1993, 64 Kbps kiralık hat, ABD Washington NSFNET ağına dahil olundu. Böylece, Türkiye'de ilk internet bağlantısı gerçekleştirildi.
- 1996, TÜBİTAK, Ulusal Akademik Ağ (ULAKNET) kuruldu.

Günümüzde İnternet

- Bilgisayar ağıları, telefon hatları, fiber optik kablolar ve uydular gibi çeşitli ve farklı hızdaki teknolojileri kullanarak verileri dünya üzerinde bir noktadan diğerine son derece hızlı bir biçimde iletebilirler.

HTML

➤ Hyper Text Markup Language

- ❖ İnternet ortamında gönderdiğimiz metin belgeleri için bir işaretleme dilidir.
- ❖ Programlama dili değildir, birçok programlama dili ile birlikte kullanılabilmektedir.
- ❖ Amacı, bir internet sayfasının kullanıcıya nasıl gösterilmesi gerektiğini belirlemektir.
- ❖ HTML kullanarak yazılar, resimler, videolar kullanıcılara görsel bir şekilde sunulabilir.

WWW (World Wide Web) (Dünya Çapında Ağ)

- İnternet üzerinden çok sayıda belge, bilgi, dokümanlara ulaşmak için kullanılan bir internet hizmetidir.
- WWW tüm web sitelerinin başında yer alır. Bu kısaltma tüm internet sitelerine kolayca erişmemizi ve sitedeki içeriğe ulaşmamıza imkân sağlar.

HTTP ve HTTPS

- Hyper Text Transfer Protocol

- ❖ HTTP web üzerinden iletişimin kurallarını tanımlayan bir protokoldür.

- Hyper Text Transfer Protocol Secure

- ❖ Güvenli HTTP

FTP

► File Transfer Protocol

- ❖ Uzaktaki bilgisayarlar arasında doğrudan dosya gönderimini sağlamak amacıyla oluşturulmuş bir protokoldür.

FTP için neler gerekli?

- ❖ Bağlanacağımız bilgisayarın internet adresi,
- ❖ Bağlanacağımız bilgisayarda dosyalarına ulaşmak istediğimiz hesapla ilgili kullanıcı adı ve şifresi,
- ❖ İnternet erişimi olan, üzerinde FTP yazılımı bulunan bir bilgisayar,
- ❖ Bağlanacağımız bilgisayarda, FTP protokol komutlarını yorumlayacak çalışır durumda bir FTP Servis programı (FTP Sitesi)

Web Tarayıcı (Browser)

- ❖ İnternet sayfalarının erişimini sağlamak için kullanılan programlara denir.
- ❖ Her tarayıcının web sitelerini yorumlama özellikleri farklı olabileceği için, aynı web sitesi farklı tarayıcılarda bire bir aynı şekilde görüntülenmeyebilir!

URL

► Uniform Resource Loader

- ❖ İnternet üzerindeki bir kaynağın yerini belirtir.
- ❖ İyi hazırlanmış bir URL ilgili sayfanın tam olarak ne olduğunun hem kişiler hem de arama motorları tarafından kolaylıkla sağlanmasını sağlar.
- ❖ URL arama motorlarının sıralamaları oluştururken dikkate aldığı parametrelerden bir tanesidir ve bir kaynağın yapılan aramayla ilgisini belirler.
- ❖ Rahatlıkla okunabilen URL'lerin tıklanma potansiyelleri daha fazladır.

Örnek URL Yapısı

➤ <https://emyo.ankara.edu.tr/ders-kataloglari/>

- ❖ **https** siteye güvenli bağlantı yapılacağını,
- ❖ **www** bu dosyanın dünya çapındaki Web'de olduğunu,
- ❖ **tr** sitenin Türkiye'de bir kuruma ait olduğunu,
- ❖ **edu** sitenin bir eğitim kurumuna ait olduğunu,
- ❖ **ankara** sitenin Ankara Üniversitesine ait olduğunu,
- ❖ **emyo** Ankara Üniversitesine ait alt sayfa olduğunu,
- ❖ **/ders-kataloglari** web sitesinde ders-kataloglari adlı bir dizinde olduğunu gösterir.

Domain Name (Alan Adı)

- ❖ Bir web sitesinin İnternet'teki adı ve adresidir.
- ❖ Örneğin; yunuskokver.com
- ❖ Bu adres olmadan bir internet kullanıcısı web sitesine sadece IP adresiyle ulaşabilir.
- ❖ Alan adları IP adresi denilen, bilgisayarların (sunucuların) birbirini tanımasını sağlayan numara sisteminin daha basitleştirilmiş ve akılda kalması için kelimelerle ifade edilmiş halidir.

Alan Adı Uzantıları

com	Ticari Kuruluşlar	youtube.com
org	Ticari olmayan Kuruluşlar (organization)	lkd.org.tr
gov	Hükümet Kurumları (government)	meb.gov.tr
edu	Eğitim Kurumları (education)	ankara.edu.tr
mil, tsk	Askeri Kurumlar (military)	kkk.tsk.tr navy.mil
net	Servis Sunucular (network)	superonline.net
int	Uluslararası Kuruluşlar (international)	interpol.int

İnternet Ülke Alan Kodları

Hosting (Barındırma)

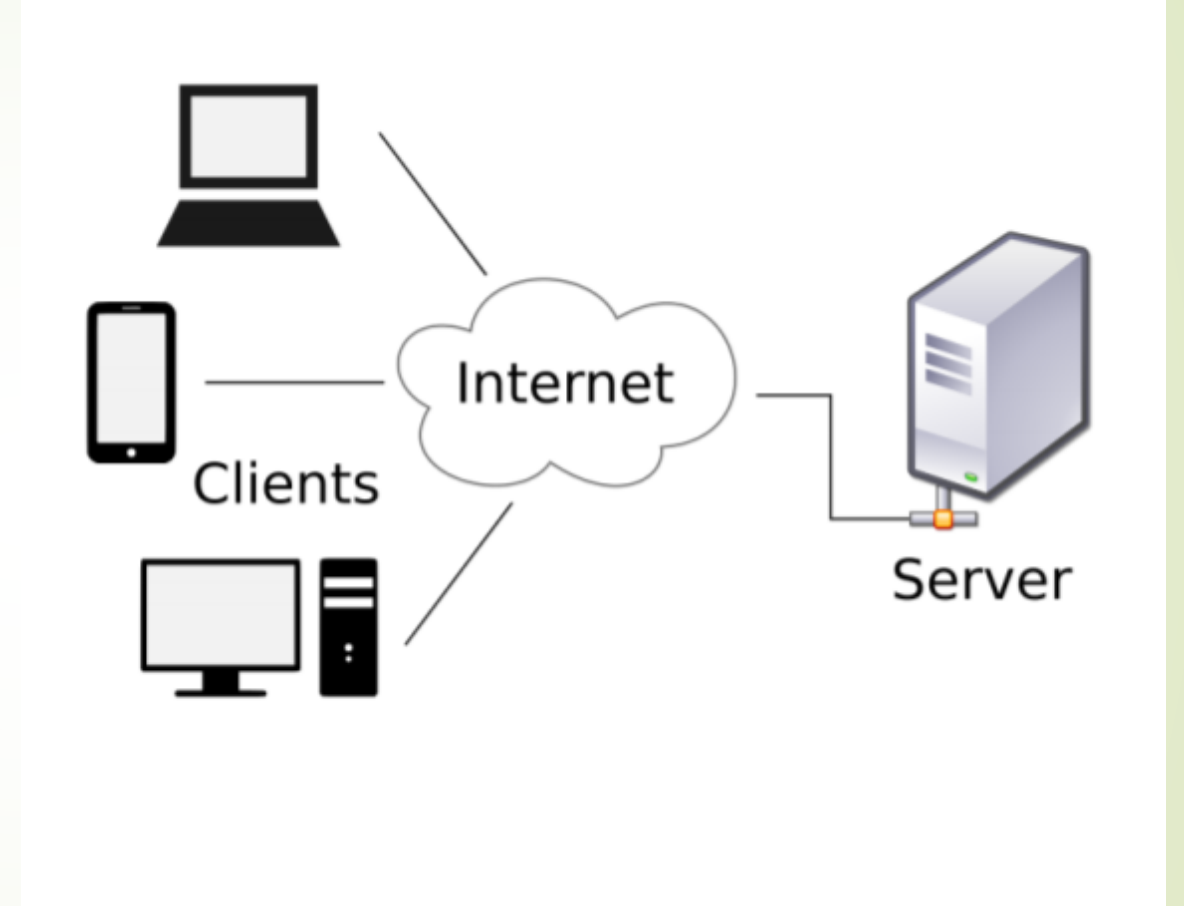
- Web sayfalarınızı internette yayınlamak için gerekli alanın kiralanmasıdır.
- Diğer bir ifade ile, Hosting bir web sitesinde yayınlanmak istenen sayfaların, resimlerin veya dokümanların internet kullanıcıları tarafından erişebileceği bir bilgisayarda (sunucuda) tutulmasıdır.
- Web sitesine ait dosyalar için depo vazifesi gören ve internet kullanıcılarının erişimine sunan bilgisayarlara Web Server (Web Sunucusu), bu veri saklama ve yayınlama işlemine de Web Hosting denir.

Server – Client

Server (Sunucu)

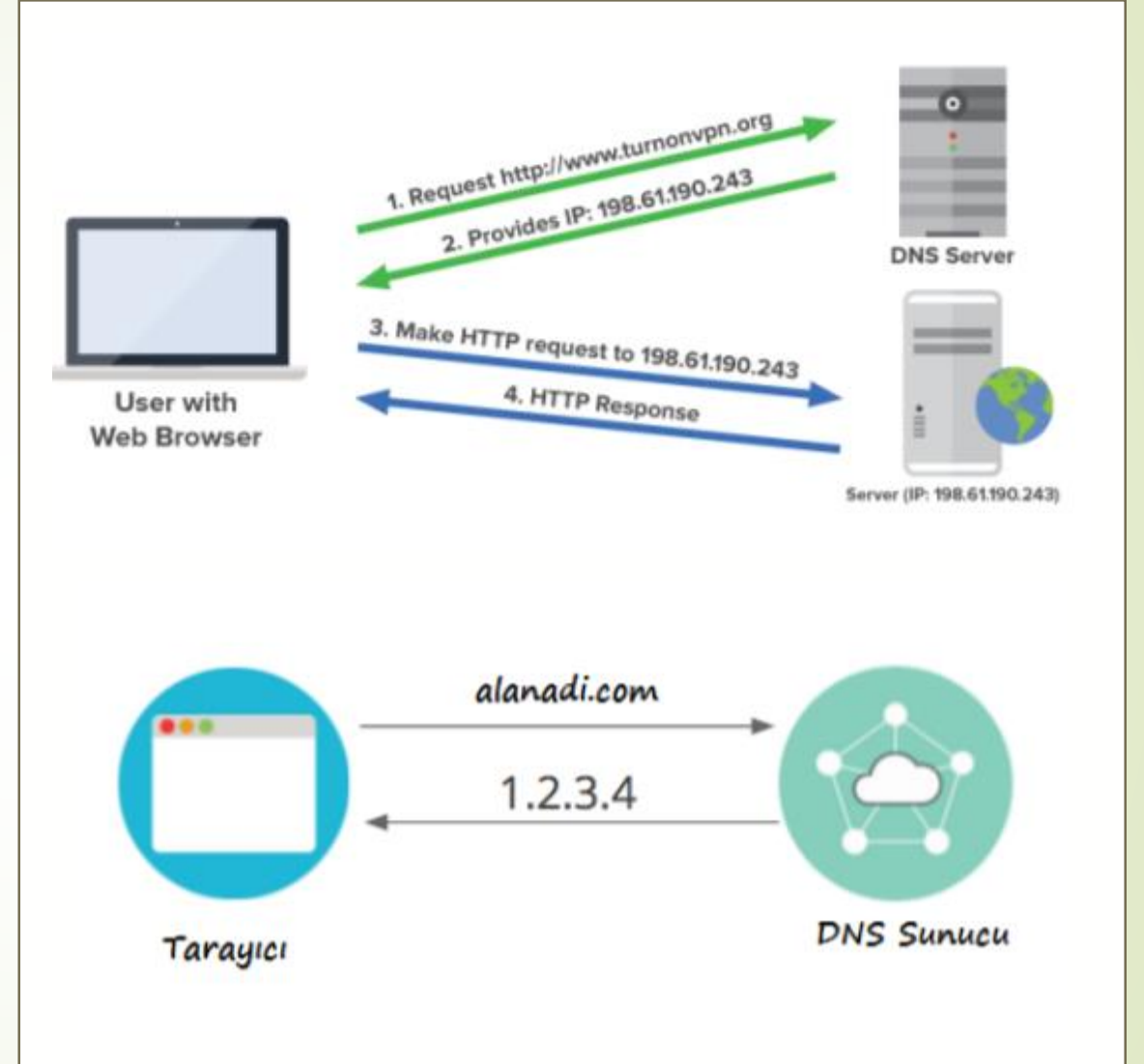
Client (İstemci)

- ❖ Siz internette bir sayfaya ulaştığınızda o sayfaya ait bilgiler bir sunucu tarafında tutulmaktadır. Sizler de birer istemci olarak bu bilgiye ulaşırsınız.

DNS (Domain Name Server)

- DNS sunucuları, web tarayıcınızın adres çubuğuna yazdığınız adresi sayısal IP adreslerine dönüştürür ve bilgisayarınıza geri gönderir.
- Böylece bilgisayarınız, web sitesinin bulunduğu sunucuya bu IP adresi üzerinden bağlanarak sayfaları indirir.

IP (Internet Protocol)

- Ağda bulunan her cihazın birbiriyle iletişim kurması, birbirinden haberdar olması ve birbiriyle veri transferi yapabilmesi için gerekli bir numaradır.
- İnternet'e bağlanan her bilgisayara bir IP adresi atanır, diğer bilgisayarlar bu bilgisayara bu adres ile ulaşırlar.
- Örnek: 194.27.51.11
 - Statik IP, Dinamik IP...
 - IPv4, IPv6...
 - IP Öğrenme Yöntemleri ...

Download – Upload

- Download (İndirme)
- Upload (Yükleme)
- **Download**, internetten veri indirmek anlamına gelir.
- **Upload**, kendi bilgisayarınızdaki verileri başka bir bilgisayara internet üzerinden yüklemek anlamına gelir.

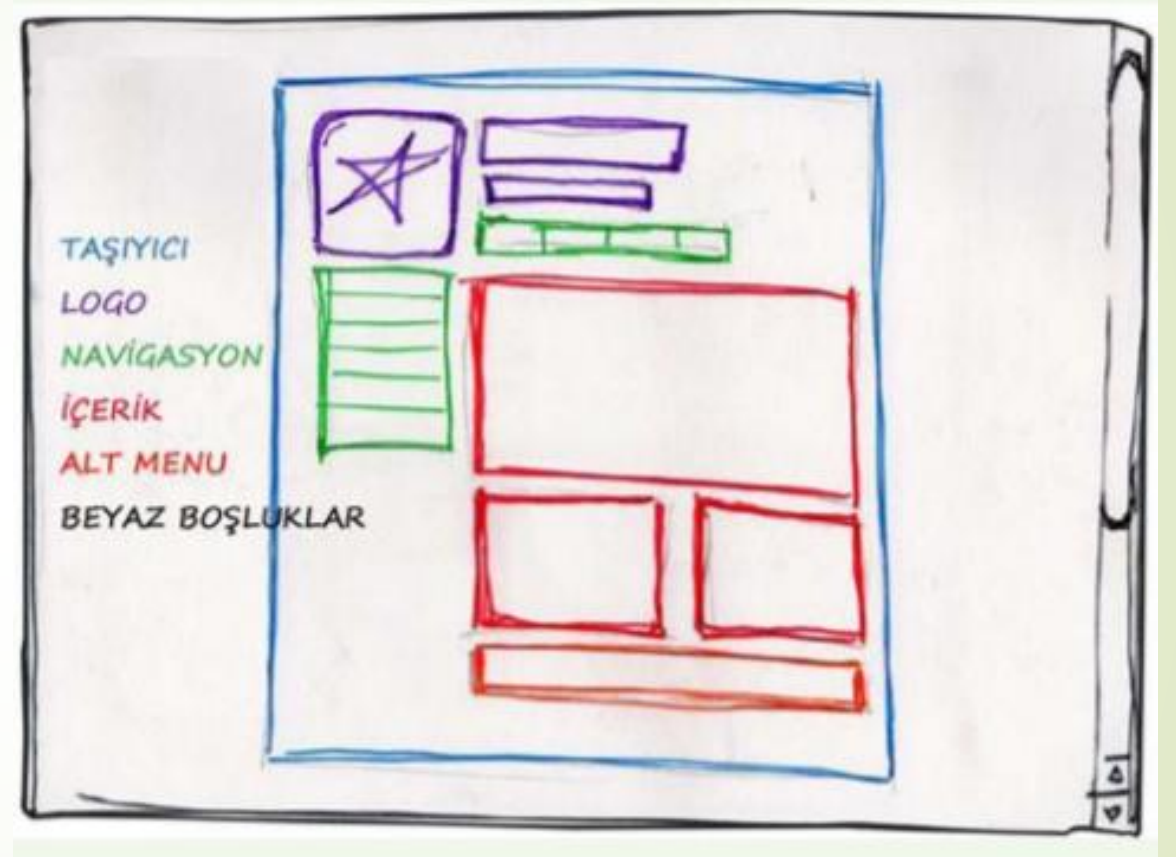

SMTP

- Simple Mail Transfer Protocol
- E-posta göndermek için sunucu ile istemci arasındaki iletişim şeklini belirleyen protokol.
- E-posta gönderimi sırasında SMTP, sunucuya bağlanarak kimlik bilgilerini gönderir, kimlik doğrulanması halinde posta, sunucuya gönderilir ve sonrasında bağlantı sonlandırılır.
- POP3, IMAP (Gelen e-postalarınızı bilgisayarınıza ya da diğer cihazlarınıza indirmenizi sağlayan iletişim protokolleri)

Tasarımın Temel İlkeleri

- İyi bir web sitesi hazırlamak uzmanlık gerektiren bir iştir.
- Web sitesi hazırlamaya başlamadan önce bazı çalışmalar yapmak, web sitesini zihnimizde ve kağıt üzerinde tasarlamalıyız.
- Eğer web sitemizi önceden tasarlamazsak daha sonra bir değişiklik yapmak zorunda olduğumuzda çok fazla zaman kaybederiz.

Web Tasarımında Temel İlkeler

➤ İÇERİK

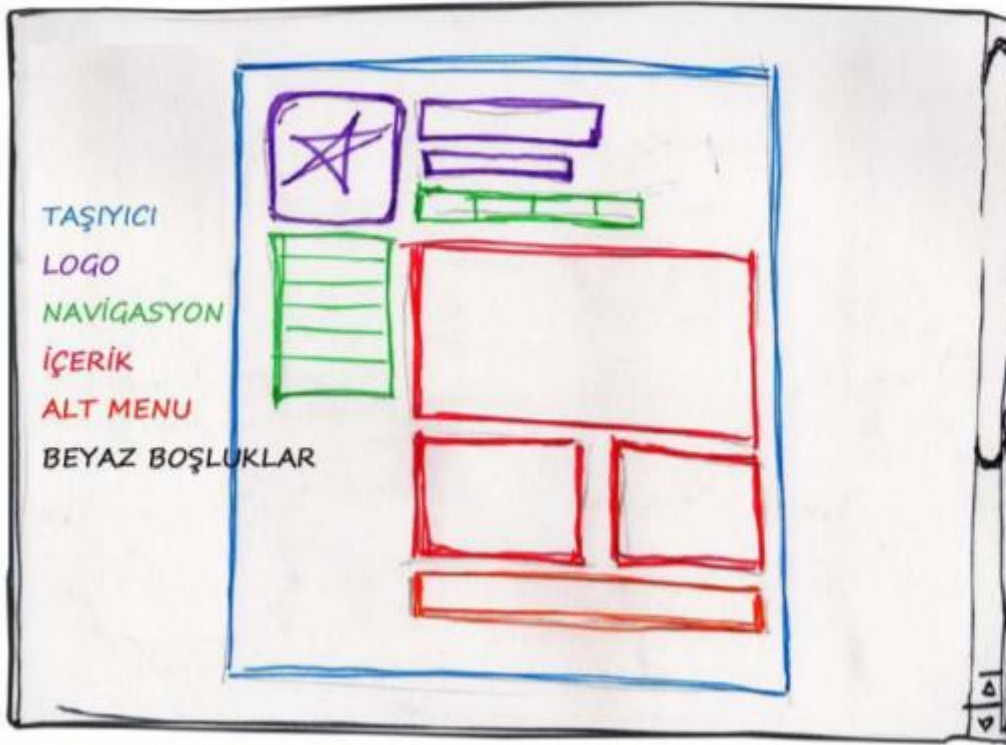
- ❖ Web sitesi tasarımı yaparken kullanacağımız en önemli şey içeriktir. Çünkü web sitelerinin hazırlanma amacı, bilgilere başkalarının ulaşmasının sağlanmasıdır.
- ❖ Onun için web sitesi tasarımına başlarken sitede ne yayınlayacağımızı yani içerikleri bilmemiz ve tasarımımızı ona göre yapmamız gerekir.
- ❖ İçerik hakkında dikkat etmemiz gereken bir diğer unsur da uzun cümleler yerine basit ve sade anlatımlar kullanmaktır.

Web Tasarımında Temel İlkeler

➤ TASARIM

- ❖ Web sitesi içeriklerinin hazırlayacağımız web sayfasının neresinde ve nasıl görünmesini planladığımız bölüm tasarım aşamasıdır.
- ❖ Tasarım aşamasında web sayfasının logosu nerede olacak, yazılar nerede olacak, menüler nerede olacak gibi soruların cevaplarını kağıt üzerine ya da bilgisayara çizeriz.
- ❖ Bu bölümde yaptığımız aslında arayüz oluşturmaktır.

Tasarım

LOGO BURAYA

MENÜLER BURAYA

HEADER: GÖRSEL ÇALIŞMA BURAYA
FLASH OLACAK

ÜRÜNLER
MENÜSÜ
BURAYA

İÇERİK BURAYA

FOOTER: ALT BİLGİLER BURAYA

Web Tasarımında Temel İlkeler

➤ İŞLEVSELLİK

- ❖ Kullanıcılar sitenin ana sayfasından sitenin içindeki her sayfaya erişmek ister. Ana sayfamızı hazırlarken bunu dikkate almamız gereklidir.
- ❖ Bunun için mümkün olduğunca sitedeki her sayfadan diğer sayfalara bağlantılar oluşturmaya çalışmalıyız.
- ❖ Her sayfadan ana sayfaya ve sitenin ana bölümlerine bağlantı sağlamalıyız. (Örneğin, alışveriş sitesinde her sayfadan "Alışveriş Sepeti" ve "Siparişlerim" gibi sayfalara bağlantı sağlamalıyız.)

Web Tasarımında Temel İlkeler

➤ KULLANILABİLİRLİK

- ❖ Kullanıcılar sitemizdeki yazıları okurken zorlanmamalıdır. Bunun için yazı tipini, rengini, büyüklüğünü iyi seçmemiz ve uygun bir zemin üzerinde görüntülememiz gerekir.
- ❖ Ayrıca hazırladığımız sayfaların yazıcıdan çıkarılacağını da düşünerek yazı renklerini yazıcıdan çıktığında okunacak şekilde seçmeliyiz.
- ❖ Web sayfalarını hazırlarken site logosunu, ana sayfaya olan bağlantıları, menüleri internet kullanıcılarının alışkanlıklarına göre konumlandırmalıyız.

Kullanılabilirliğin iyi olması için...

- ✓ Web sayfalarımız hızlı yüklenmelidir.
- ✓ Siteyi gezmek için kullandığımız navigasyon (menü) kullanıcının kolayca görüp kullanacağı bir yerde bulunmalı.
- ✓ Sayfadaki site logosundan ana sayfaya bağlantı verilmeli.
- ✓ Her sayfadan ana sayfaya bağlantı için bir Anasayfa yazısı bulunmalıdır.
- ✓ Her bölümde o bölümün iç sayfalarına ulaşmamız için bağlantılar olmalı.

Kullanılabilirliğin iyi olması için...

- Web sitesinde iletişim kurmak için iletişim bilgileri ve iletişim formu bulunmalıdır.
- Önemli kelimeler kalın olarak veya özel renklerle vurgulanmalıdır.
- İçerik çok fazla ise arama kutusu bulunmalıdır.

Web Tasarımında Temel İlkeler

➤ Web Tarayıcıları ile Uyumluluk

- ❖ Web tarayıcıları temelde aynı görev için programlanmışsa da web sayfalarını gösterirken ufak farklılıklar gösterebilir.
- ❖ Tasarladığımız web sayfalarını hazırlarken bütün web tarayıcılarda aynı görünmesini sağlamaya çalışmalıyız.

Hedef Kitle Beklentileri

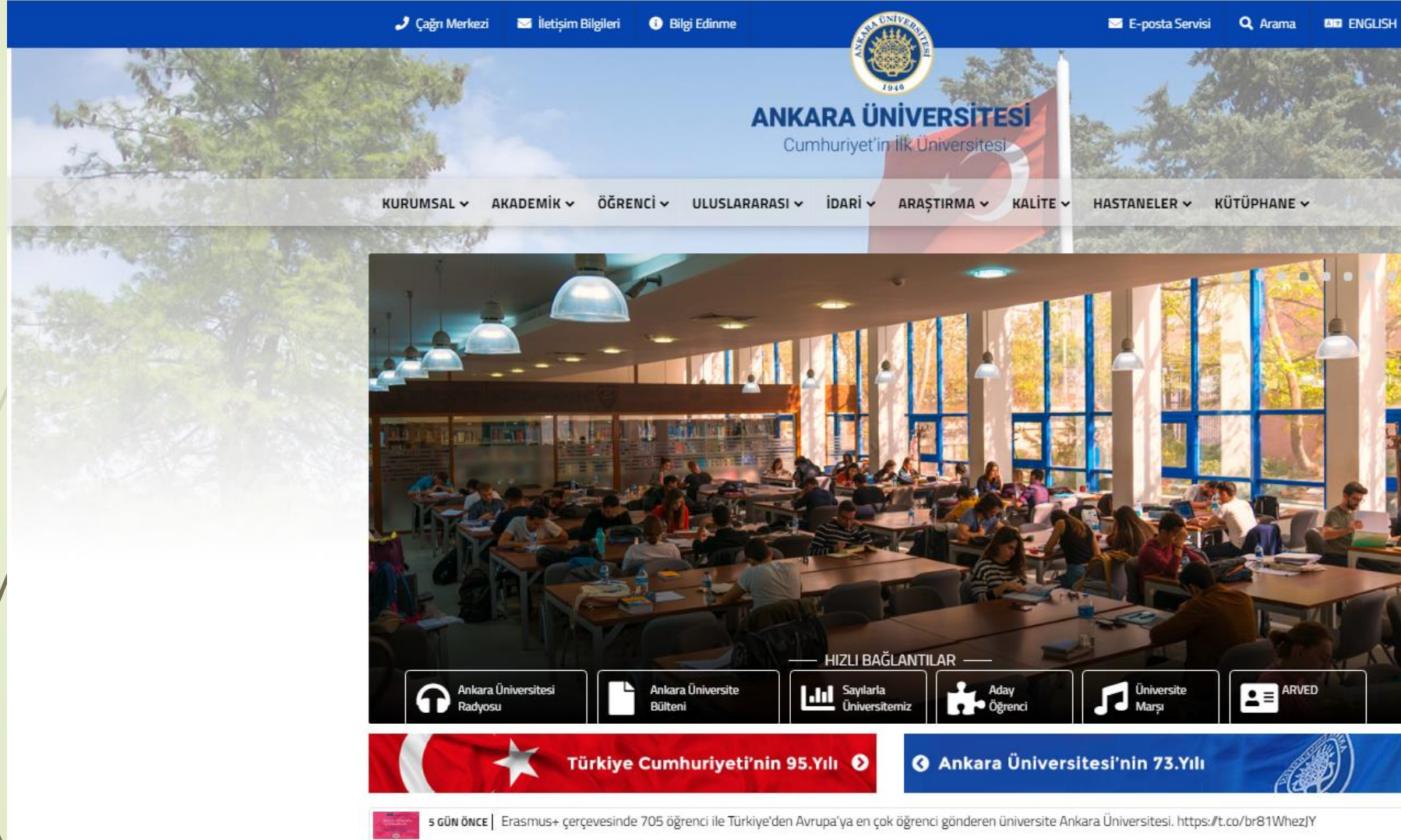
- Hazırlayacağımız web sitesinin kullanıcıları çok önemlidir. Çünkü web siteleri internet kullanıcıları için hazırlanır.
- Bu yüzden web sitesi kullanıcılarının beklentileri ve yetenekleri doğrultusunda bir web sitesi hazırlamalıyız.
- Hazırlayacağımız web sitesini anaokuluna giden çocuklar için hazırlayacaksak beklenti ve yetenek farklı, üniversite öğrencileri için hazırlayacağımız bir forum sitesi için ise beklenti ve yetenek farklı olacaktır. Anaokulu sitesinde çok renkli sayfalar hazırlayabiliriz. Kurumsal bir site hazırlıyorsak daha sade sayfalar hazırlamamız gerekir.

Biçimsel Özellikler

➤ Renk Dengesi

- ❖ Tasarlayacağımız web sayfasını hazırlarken hem gözü yormayan arka plan hem de okunması kolay yazı renklerini seçmeliyiz.
- ❖ Eğer arka plan koyu renk ise yazı rengini açık, eğer arka plan açık renk ise yazı rengini koyu seçerek okunurluğu arttırmalıyız.
- ❖ Sitemizde çok fazla renk kullanmaktan kaçınmalı, mümkünse en fazla üç rengi yoğun olarak kullanmalıyız.

Logo rengi ile sayfada kullanılan renkler aynı!

Renkler

➤ Sıcak Renkler (Kırmızı, turuncu, sarı)

- Diğer renklere göre gözü daha önce etkiler. Bu yüzden hazırlayacağımız sayfalarda az kullanmamız daha iyi etki bırakır.

➤ Soğuk Renkler (Mavi, Yeşil, Mor)

- Soğuk renkler sakinleştirici ve yatıştırıcı renklerdir ve çok kullanılır.

➤ Nötr Renkler (Siyah, Beyaz, Gri)

- Arka planlar ve ılık renklerin etkilerini artırmak için idealdir.

Biçimsel Özellikler

► Okunabilirlik

- ❖ Başlıkları ve yazıyı düzenli tutarak gerekiyorsa gazetelerin yaptığı gibi kısa özetler oluşturmaliyiz.
- ❖ Yazilarin içerisinde dikkat çekmesini istediğimiz yerler var ise vurgulamaliyiz.
- ❖ Uzun bir sayfadan oluşan yazı okunurluğu çok düşürecektir.
- ❖ Okunurluğu arttırmak için yazı rengi ile zemin rengini zıt (contrast) seçmeliyiz.

Biçimsel Özellikler

► Okunabilirlik

- ❖ Doğru yazı tiplerinin seçimi içeriğin sunumunu kolaylaştırır.
- ❖ Uçları çıkıntılı yazı tiplerinin (Times New Roman vb.) okunurluğu biraz zordur.
- ❖ Uçları çıkıntılı yazı tiplerinin yerine uçları çıkıntısız (Arial, Helvetica, Tahoma, Verdana) yazı tiplerini kullanmamız uygun olur.
- ❖ Başlıkları ve yazıları yazarken genel olarak, "HEPSİ BÜYÜK" ve "Sadece İlk Harfleri Büyük" cümleler sanıldığı gibi dikkat çekmez. Gözün gereksiz yere hareketine yol açarak gözü yorar.

Biçimsel Özellikler

► **Metin ve Nesne Arası Boşluklar**

- Metin ve nesneleri yerleştirirken aralarında uygun boşluklar bırakmamız doğru olacaktır. Aksi takdirde, sayfamızın okunurluğu zorlaşır.

Maliyet

- Alan adı kiralama,
- Hosting,
- Web sitesi görüntüsünün grafik olarak tasarlanması,
- Web sitesinin kodlanması,
- Web sitesi içerisinde kullanılacak görüntülerin (fotoğrafların çekilmesi veya satın alınması, grafiklerin hazırlanması veya satın alınması) hazırlanması,
- Web sitesinde kullanılacak animasyonların hazırlanması veya satın alınması,

Web Sitesi Taslağı Oluşturma

➤ Web sitesi taslağı oluşturulurken dikkat edilmesi gereken bazı özellikler:

- Bütünlük
- Güvenirlik
- Güncellik
- Bağlantı Hızı
- Sunulacak İçerik Kategorilerini Oluşturma

- Sayfa İçi Yerleşim Planı
- Sayfa Çözünürlüğü
- Reklam Alanlarını Belirleme
- Dil Desteği
- Mobil Cihazlarla Uyumluluk
- Yardım Sayfaları
- Site Haritası (Sitemap)